

АНГЕЛ КАРАЛИЙЧЕВ КЪЩОВНИК

chitanka.info

Било късна есен. Пожълтели тревите по поляните, листата по дърветата. Жеравите, поели път на юг, писукали високо над нивите...

— Мъжо, тръгвай да сееш, че зима иде! — подканила една чевръста жена ленивия си мъж.

— Натовари ралото, качи чувала със семето на колата и впрегни воловете, тогава ще тръгна.

Жената наринала от житницата пет кринчета жито в един чувал, натоварила чувала и ралото на колата и повела воловете към вратнята. Мъжът се качил на колата и потеглил към нивата. Когато стигнал, спрял под крушата, що била сред нивата, разпрегнал, похапнал и тогава захванал да оре. Изорал една бразда и изсипал всичкото жито в браздата, изкарал втора — заринал го с пръст.

— Свърших си работата — рекъл, — сега ще си полегна на сянка, защото слънцето напече много силно.

Изтегнал се под крушата. Една муха забръмчала над главата му и не му давала да заспи.

„Добре е тука — помислил си ленивецът, — ама да имаше кой да ме варди от мухите, много сладко щях да си почивам“.

Прозял се два-три пъти и заспал. Спал до залез. Кога се прибрал вечерта, жена му го попитала колко лехи е изорал.

— Две бразди изкарах — отвърнал той, — но утре ще стигна до крушата.

На другия ден се повторила същата история, на третия ден пак. Ядосала се жената. На четвъртия ден сама отишла да сее, а мъжът останал да шъта вкъщи. На тръгване му поръчала да изпере дрехите на реката, да набере една кошница от крушата на хармана и да варди пиленцата и квачката от сокола, който се виел цял ден над селото. И заминала.

„Сега е време да покажа на жената какъв съм къщовник“, помислил си мъжът и се заловил да шета. Най-напред изловил всичките пиленца, взел здрав конец, навързал ги за крачетата, а края на конца вързал за крака на квачката.

— Де го сега соколът? Никакво пиле не може да открадне, защото са вързани! — рекъл той и сам се почудил на ума си.

След туй нарабил на една кобилица дрехите и отишъл на реката да пере. Щом спрял на брега, дошло му на ума, че е забравил да набере круши, пуснал дрехите във водата и се затекъл към къщи. Щом

ленивият кривнал в улицата, към реката слязъл един скитник да пои магарето си. Той видял дрехите, които плавали по водата, и си рекъл:

— Я какъв армаган ми е донесла реката!

Озърнал се наоколо, видял, че няма никой, грабнал прането и побягнал. Хитроумният мъж, като стигнал къщи, най-напред взел паница просо да нахрани пилетата. Помамил квачката. Тук квачка, там квачка — няма квачка. Погледнал към небето и що да види — един голям сокол лети към планината, в ноктите си държи квачката, а под него висят и се полюшват навързаните пилета. Същинско детско хвърчило с опашка.

— Ама че я свърших! — затюхкал се мъжът и мръднал към хармана да набере круши. Крушата не била висока, но твърде бодлива, затуй къщовникът, като дигнал очи нагоре, почнал да се чеше по врата: „Наместо да се кача горе и да се бода, я да взема, че да отсека туй дърво и да оберва всичките круши!“

Речено — сторено. Грабнал брадвата, сякъл до пладне, отсякъл крушата. С трясък тя се строполила наред хармана. Къщовникът грабнал една кошница и почнал да бере. Но преди да напълни кошницата до половина, му текнало в главата, че е забравил дрехите на реката, оставил крушите и хукнал към брега. Ала там не заварил нищо.

— След толкова труд и тичане не е зле да подремна — рекъл си къщовникът и легнал под сянката на една върба. Спал, що спал — заварила го месечината. Станал, потъркал очи, прозял се и тръгнал към къщи.

Жена му го посрещнала с кобилицата:

— Къде са дрехите?

— Откраднал ги е някой.

— Къде са пилците с квачката?

— Навързах пилетата с връв за крака на квачката, но соколът ги дигна всичките.

— Ами крушата?

— Отсякох я.

— Ах, проклетнико, що си направил? Да се махаш от къщата — подгонила го жената с кобилицата — и да не се мяркаш хич пред очите ми, хич, хич, хич!

Изгонила го навън и заключила вратата. Цяла нощ вървял умникът по пътя, блъскал се в тъмнината и все си приказвал:

— Хич, хич, хич!

На разсъмване стигнал един мост. Тъкмо в туй време под моста имало двама рибари. Те ловели риба с мрежи. Когато нашият пътник се надвесил над реката, те вдигнали мрежите си и видели, че няма нито една рибка. Наведеният над реката мъж продължавал да си мърмори:

— Хич, хич, хич!

Рибарите кипнали, изскочили на моста и почнали да го бият.

— Защо ме биете? — развикал се той.

— Защото викаш „Хич!“. Друг път, когато срещнеш хора като нас, няма да викаш „Хич!“, а ще викаш „По пет-шест наведнъж! По пет-шест наведнъж!“.

И го пуснали да си върви. Тръгнал по-нататък къщовникът и си приказвал:

— По пет-шест наведнъж! По пет-шест наведнъж!

Не щеш ли, откъм близкото село се задали двайсетина души, облечени в черно. Те вървели мълчаливо подир една кола, в която имало ковчег. Карали мъртвец към гробището.

Умникът се спрял настрана и почнал да вика:

— По пет-шест наведнъж! По пет-шест наведнъж!

Като го чули, опечалените хора избухнали, дръпнали му един бой и му поръчали:

— Друг път тъй да не правиш! Когато видиш хора като нас, сними си калпака и почни да викаш „Вечна му памет!“.

Заминали опечалените към гробището, а нашият пътник слязъл още по-долу и стигнал второ село. Щом влязъл в селото, чул, че свирят гайди и бият тъпани. Задали се сватбари. Най-напред вървели гайдарите, подире им невестата и младоженецът.

Пътникът отдалеч почнал да вика:

— Вечна памет! Вечна памет!

— На кого викаш „Вечна памет“ бе, глупако? — ядосал се младоженецът и почнал да го бие. — На мене или на невестата? Друг път, когато срещнеш хора като нас, хвани си калпака, удари го о земята, почни да играеш ръченица и викай, колкото ти глас държи „Уха-ха! Иха-ха!“.

Измъкнал се пътникът от селото и поел по-нататък. Навлязъл в една долчина и видял, че насреща му иде кола с чергило. Пред колата вървели две неопитни буйни волчета, а под чергилото имало стотина

паници, гърнета и стомни. Щом видял колата, нашият пътник се затекъл срещу волчетата, ударил калпака си о земята, почнал да играе ръченица и се развикал:

— Уха-ха! Иха-ха!

Младите добичета се подплашили, кривнали от пътя, обърнали колата и тя се прекатурила в един дол. Всичките грънци се потрошили. Грънчарите пипнали виновника за злополуката, цял час го налагали и му поръчали:

— Слушай, друг път, когато срещнеш хора като нас, не играй ръченица, ами отскубни малко тревица, иди към добичетата и думай: „Биче, биче, на! Биче, биче, на!“

Наложеният отминал, откъснал хапка трева от една ливада и видял край едно лозе две бабички. Седят на припек, приказват си и дремят. Пътникът протегнал ръка и поднесъл тревата към устата им:

— Биче, биче, на! Биче, биче, на!

Едната бабичка дигнала тоягата си и го ударила по ръката:

— Ние да не сме добичета, че ни подаваш трева бре, проклетнико! — викнала гневно тя. — Не те ли е срам? Друг път тъй да не правиш, ами като видиш баби като нас, наведи се, сними си калпака и дай да те попоцят.

— Добре — рекъл пътникът и продължил нататък.

Надвечер стигнал в трето село. Накрай село видял, че се давят две кучета. Боричкат се, лаят, ръмжат и се хапят. Цялата им свада била за един кокал. Без да мисли много, пътникът снел калпака си, навел се и мушнал главата си между настървените кучета. Едното куче му отхапало ухото. Запищял нещастникът, побягнал настрана и седнал. Откъснал един парцал от ризата си и превързал разраненото си ухо.

— Защо ти е вързано ухото? — попитал го един селянин, който минавал с коса на рамо.

Злополучникът му разказал всичко. Косачът прихнал да се смее.

— Не трябваше да си тикаш главата в устата на кучетата! Друг път видиш ли такова нещо, дигай тоягата и удрай! Не си тикай главата!

— Тъй ще направя! — рекъл си пътникът, станал и отминал нататък.

Пред една вратня видял две деца — играят с копчета.

— Ей сега ще ви дам да разберете! — заканил се той на децата, па измъкнал един кол от съседния плет и замахнал да ги удари.

Но тъкмо когато вдигал кола, от къщата изскочил бащата на децата, грабнал кола от ръцете му и му залепил една плесница.

— Ти луд ли си? — извикал бащата. — Какво са ти сторили децата, че си дигнал кол над главите им! Друг път, видиш ли деца, наместо да ги биеш, бръкни в джоба си, извади някоя пара, ако имаш, и кажи „На, рожби, да си купите по едно кравайче!“.

Прекошил селото злополучникът, излязъл вън. Край пътя видял една свиня — рови торището и грухти:

— Гру, гру, гру! Гро, гро, гро!

— Какво! — извикал умникът. — Грош ли? Грош ли искаш? Аз нямам в джоба си пукнато петаче, а ти искаш грош. На! — ритнал той свинята и отминал.

Когато се уморил да броди по света, скитникът си помислил, че жена му вече е забравила сторената пакост, прибрал се вкъщи и започнал да работи, както му е редът — разумно и упорито.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.